

kov pa tudi odrašenih otročjih Indianov, ki so berž kaj imeti hotli od tega, kar si mi poslal. Sosebno so hrepeneli po ličnih tablicah s podobami. Sadne peške, ki si mi jih poslal, so mojo staro ljubezin do sadjoreje, kateri sim se mogel zavolj obilnih misionjskih opravkov skoraj popolnoma odpovedati, iznoviga obudile. Vse peške sim berž v zemljo na vert zakopal pod 5 čevljev globoki sneg, da jih bom na spomlad berz na vert vsejal. Nadjam se, da mi bo to spomlad za vertne opravila kaj več časa ostajalo, kakor sicer, ker mi je moj škof duhovnih pomočnikov obljubil, da mi bojo zavolj moje starosti, ki že pripomoči potrebuje, misionjske dela polajšali. — Drevesa, ki sim jih tukaj že sam izredil, mi donašajo že precej sadja — ali veči del nezreliga mi drugi zobje pozobljejo, kar se bo tako dolgo godilo, dokler bo sadje tukaj še bela vrana. Breskva in drugo žlahno sadje ne dozoruje tukaj dobro zavolj silniga mraza. Moje gospodarstvo obstoji le iz 2 kravic in obilo kuretine; s poljem se nisim mogel sam dosihmal veliko pečati. Ali polje mojih Indianov se od leta do leto bolj razširjuje, in vsako leto veliko poljskih pridelkov donaša. Boljši stan mojih Indianov pa je vzrok, da je verska iskrenost nekoliko bolj mlačna postala in da se razvade Evropejcev med njimi širijo. Poslednjo nedeljo sim vunder zopet veselje doživel, da je prišel iz daljnega Menominskiga naroda — 200 milj delječ en ajdovsk mladeneč k meni, da sim ga kerstil. Scer sim prav zadovolin, ako le vse tiste sv. katoški veri ohranim, ktere sim ji skozi toliko lét pridobil. — Grozno merzlo zraven tega pa vundar zlo spremenljivo vreme letašnje zime napravlja tukaj mnogo prisadnih bolezin, ktere s homeopatikó srečno ozdravljam, kar mi serca mojih Indianov močno naklonjuje. Pred 5 leti sim vsim svojim bližnjim Indianam koze stavil in jih tako hude kozne kuge rešil, ktera jih je scer zlo morila, po belih Evropejcih tu sém zanešena. Sedaj me moji Indiani, prepričani dobrote stavljenih kóz, vedno prosijo, da bi jim koze cepil — ali dobre vcepnine (Impfstoff) mi manjka. Morebiti mi zamoreš ti, dragi prijatelj! kakošne iz krajnskiga poslati. — Scer ti zamorem z veseljem naznaniti, da sim, čeravno se mi že nadloge starosti napovedujejo, vedno zdrav, in da tukaj med svojimi prostimi Indiani prav zadovoljin živim. Ravno to tudi tebi, dragi prijatelj! iz serca želim, kakor celi domovini vse dobro“ i. t. d. i. t. d.

Novičar iz slovenskih krajev.

Iz Koroškega 18. t. m. Pri nas dežuje brez vse mere, in kaderbodi se sneg prikaže; zato je pa tudi taka merzota, da se bojimo, da bi nam slana žita, ki sedaj prav lepo stojé, ne uničila. Nar lepši je dozday rěž, posebno aystrijanska, ktere je okoli Verbe več vaganov vsejane. Ječmen nam podjéd vničuje, tako da hoče že clo zibniti. Krompirja niso mogli veliko nasaditi, ker je nam letas sémena zmanjkalo. Zdaj stojimo zastran žetve med nado in gladom; če doživimo lepo toplo vreme, in ako nas Bog toče obvarje, bomo imeli vsega dovolj, — če pa ne, bomo strašno gladovali (stradali). Tudi marljivim bčelcam deževje bero krati in kazí. Rojev smo na levem Podravju, kjer nemamo vresa, dosedaj le malo dobili. — Z našimi županstvi smo večidel prav zadovoljni; obnašajo se večidel dobro; pa vunder tudi tacih ne manjka, ki svoje uradne meje ne poznajo, in se ošabno v druge opravila vtikvajo, ktere njim ne dostojé. Tako smo za gotovo slišali, da je nek župan *) svojimu fajmoštru, tudi zastran duhovskih opravil prav ojstre ukaze dajal, in da tako tudi

*) Imé zamolčimo, ker nam ni za osebe, ampak za reč. Pis.

škof svoje županije alj srenje biti hoče! Še bolj zmožen je pa nek drug župan, ki si je, clo pravico učnike svoje županije voliti, prilastil. Prav je zastran obnašanja tega župana naša „Bčela“ zdihovaje rekla: „Pridi sv. Duh!“ Ta župan je tudi tistih eden, ki so se v začasnem deželnem odboru 24. aprila 1849 št. 72 in drugič 5. junia 1749 št. 78 pri našem škofijstvu, pismeno pritožili, da duhovstvo svojih dolžnost zastran nedeljnih keršanskih nauk prav ne dopolnuje, in potrebno izpraševanje farmanov pri keršanskim nauku zanemarja. Prav radi bi tega župana pobarali: kolikokrat se je kaj sam, ker je za to tako skerben, pri keršanskih naukih znajdel? Enkrat vpije in pisari, da je premalo keršanskega nauka, drugibart pa po novinah razglasuje, da učitelju ni treba maternega jezika naroda znati. Cilj hoče, sredstvo pa ta cilj doseči, zatiruje in uničuje! Jeli morebiti hoče, da bi se terdim Slovencem, kakor so v Gorjah, keršanski nauk tudi le nemško razlagal? Ali je dro mogoče Slovence z nemško besedo v keršanskem nauku prav podučiti? — Dozdaj kamnja take modrosti koroško duhovstvo še ni našlo, in perve binkošti so pa tudi že minule! Bog razsvitli pamet vertoglavcam, ki tako ravnaajo!

Dvorčan.

Iz Borovelj na Koroškim. Rokodelec sim scer, in imam dosti skerbí, pa vunder kdor otročiče ima, mu je ena nar večih skerbí za dobro učilnico, v kteri se vstanovi podloga prihodnega blagostanja vsakega človeka. Zatorej se pazljivo oziram na našo učilnico že od tiste dôbe, ko sim še sam, kakor slovenski fantič, pred takrat še terdo nemškim učiteljem sedel. Takrat so bili za našo in za vse slovenske učilnice hudi hudi časi, le, hvala Bogu, da so pretekli! Dobro se bo še vsak z mano spomnil „pukštahiranja,“ „silahiranja,“ „adahiranja,“ „suptrahiranja“ i. t. d. in kako smo na vprašanje učenika „aufsogali.“ Nihče ni nič razumel; vsi smo se le kakor popége učili. — Za rajncim nemškim učenikom smo dobili učenika občno znaniga rodoljuba g. Somra; — kakor zvedeni zdravnik je hitro spoznal nad čem naša slovenska mladež boleha, in je začel že pred letam 1848 slovenščino v učilnico vpeljavati. Seme je padlo na dobro zemljo, hitro je kalilo in sedaj se že sad vživa. Neskončno veselje imajo otročiči s čitanjem knjig, ktere jim tukaj po nekih rodoljubih napravljena slovenska čitavnica deli. — Ali kakor vsako dobro delo svojo napoto najde, tako so bili tudi tukaj neki nemškutarji, ki so začeli učenika zabavljati, černiti in tožiti, — pa ko vse to nič ni pamagalo, je moral en 74 let star črevljark kopita in klestre zapustiti in učeniku v škodo — slovenske otročiče nemško čitati in pisati učiti začeti!! O tej dobi pridejo g. nadzornik ljudskih šol na svojem popotovanju tudi k nam, in našo učilnico za nar boljši slovensko pohvalijo. S tem je bilo vsega hrupa konec — nemškutarji, previdši, da se s samo termo teško mir prebije, so pustili gor omenjeniga detovodja se zopet črevlarije poprijeti. Otročiči pridno v učilnico hodijo, in veliko jih v Marjarjevim „spisovniku“ pridno napreduje. De bi pač vse slovenske učilnice le naši enake bile. Za gotovo vémo, da naš visoko častiti nadzornik ljudskih šol, g. Šimon Rudmaš imajo resno voljo, tudi slovenske ljudske učilnice tako osnovati, da bojo ljudstvu koristne in domovini v prid. Bog jim daj ljubo zdravje!

A. Šajnik.

Novičar iz Ljubljane.

Porotne sodbe tekó na dalje. Blaža Dolinarja so porotniki, čeravno je stanovitno od konca do kraja vse tajil, po zaslišanih vsih okoljšinah in pričah, po svo-

jim notrajnim prepričanju enoglasno roparskiga umor. kriviga spoznali, in na to ga je cesarska sodnija k smerti na vislicah (gavge) obsodila. Pričujoče ljudstvo je take rzsodbe tudi pričakovalo; ker, čeravno ni Dolinarja nihče pri umoru zapazil ali zasačil, je vunder vse zoper njega govorilo, da si je vsak rekel: „On ga je umoril, pa noben drug“. Po stari sodbi, ko se je mogla po postavi vsaka pregreha dokazati, da se je res zgodila, se je marsikteri hudodelnik ojstrim rzsodbam odtegnil, če je znal tudi prekanjeno tajiti, da se ni nikjer zagovoril. Sedaj mu vse tajeje nič ne pomaga, in je le prazna slama, katero hudodelnik mlati. Menimo da iz tega vsak lahko dobroto porotnih sodb spozná, po katerih se bo marsikteri hudodelc, ki je vsih strah in grôza celi soseski, iz poti spravil, ali za zmiraj, ali saj za dalje časa. Od sodbe Dolinarju postavljeni zagovornik, g. dr. Kavčič je svojo dolžnost po postavi lepo dopolnil; on obdolženiga ni zagovarjal, da tega hudodelstva gotovo ni dopernesel, ampak je porotnikom le dyomljive reči v resni prevdarek predložil; g. državni pravdnik je nasproti razločno vse zadeve odkril, ki so zoper hudodelnika tako očitne bile, da nihče drug ni mogel imenovaniga ropomora doprinesiti. Porotniki so po svoji vesti enoglasno rzsodili, da je Dolinar tega kriv. Sodbo k smerti je hudodelnik zaslišal, brez da bi se bil na videz kaj prestrašil. Drugi hudodelnik pred poroto je bil Janez Polc iz Grabč Radoljske okrajne, mlad čverst fant 24 let star, ki je 3 hudodelstva skorej ob enim dopernesel, konja vkradil, na cesti nesramno delo doveršil in potem žensko tako vbodil, da je čez 2 dni umerla. Tajil je po stari navadi hudodelstev od konca do kraja vse. Od sodije postavljeni zagovornik g. dr. Ahačič ga je zagovarjal in sosebno razložil to, da ni nobeniga dokaza, da bi bil Polc žensko z hudobnim namenom vbodil, jo umoriti. Tudi g. državni zagovornik si ni upal Polca tega morivniga namena določno okriviti. Porotniki so ga vsih 3 hudodelstev kriviga spoznali, vunder zastran vboda jih je 11 zoper 1 rzsodilo, da ga ni z gotovim namenom dopernesel, žensko umoriti, od ktere je, ko jo je vbodil — kakor je sama še pred smertjo obstala — hitro stekel. Tudi pričujoči poslušavci so take rzsodbe pričakovali. Ker po postavi v več hudodelstvih samo ena kazin, in scer nar višji obveljá — je bil Polc na 10 let v teško ječo obsojen. Ta porotna sodba ni bila pri odpertih vratih zavolj mnogih reči, ki se niso dale očitno pogovoriti. Te porote je bil svetovavec c. k. deželne sodije, gosp. Schmalz predsednik, ki se je dosihmal nar bolj vajeniga vodnika Ljubljanskih porotnih sodb skazal, in kaj jasno in razločno poslednjič celi prigodek povzel; le škoda, da tudi on tako tiho govori, da se zlasti zavolj derdranja vozov le malo po dvorani sliši. Ali se ne da za čas porót cesta memo porotnice zapreti? — Scer pa moramo zopet žalostno pesem ponoviti, da so se sopet za očitnost porót nar važniši reči, namreč važni poslednji govori o krivici ali nekrivici obdolženih, po g. derž. zastopniku in g. zagovornikih nemško govorili — v sodbah z obdolženim, ki le slovenski jezik razumejo, in v pričó poslušavcev, katerih velika večina nemškiga ni razumela. Kako globoko bi živa beseda g. državniga pravdnika pričujočimu prostimu ljudstvu v serce segla, ako bi razumelo razodevo kriviga, in poganjanje za tó, da se po postavi pravica zgodí v prid človeštvu! Kako bi pričujoče prosto ljudstvo si tudi svoje še zmiraj napčne misli zastran postavniga zagovorjanja pregrešnika razjasnilo! Tako pa gré visoki pomén zastopnika postave in zagovornika obdolženiga za veliko večíno poslušavcev v zgubo, ako se take očitne sodbe, v katerih stopi sodíja iz zaperte vradnice na javni oder občinstva, ne godé v ti-

stim jeziku, ki ga večina poslušavcev za svojiga materniga ima! Porotniki bi ja znali scer tudi v zapertih sodijah razsojevati, če bi ne bila cela porotna obravnava po vstavi očitnosti izročena! — 21. maja je prenočil slavni maršal Radecki na posti na Dunaj, v Ljubljani, kjer je častno sprejet bil. — Gospoda ministra kmetijstva in uka sta poslala unidan po kmetijski družbi pisateljem živinozdravništva pohvalne in zahvalne pisma za 1. del „živinozdravništva“ v slovenskim jeziku, ki ga je kmetijska družba ministram poslala. — Mestni odbor je unidan za celo deželo koristno reč sklenil, namreč da se ima ogledovanje klavne živine in mesá za Ljubljansko mesto živinozdravnišnici izročiti. Tako bojo imeli učenci te šole obilno prilóžnost, se v ti važni vednosti popolnoma in djansko (praktisch) podučiti vpričo svojiga učenika, ki bo klavno živino in meso ogledoval. Iz šole na deželo pridšim bojo zamogle županije také dobro podučeni ogledovanje klavne živine in mesa nar varniši izročiti. — 1. julija se začno opravila za Krajsko deželo izvoljenih in v poslednjih Novicah naznanjenih notarjev. Kako pa bojo mogli nekteri notarji, katerih opravilstvo je na tako daljne kraje razširjeno, svoje opravila opravljati, je zastavica, ktere ne moremo vganiti; na priliko: notarstvo Ljubljanskiga notarja seže clo do Krajske gore! notarstvo Kerškiga do Metlike! Taka daljava ni ne notarju ne ljudstvu dostojna. Stojí scer v ministerskim razglasu, da določene notarske okolice so le začasne, pa ne vémo, ali se bojo mogleopravila v nekterih krajih začasno opravljati; kmalo bo poprave v tem treba in več notarjev. —

Novičar iz mnogih krajev.

Po nasvetu ministerstva se cesar 7. aprila ukazali, da se ima zraven dosedanjiga bakreniga drobiža tudi bakreni denar po 3 kraje., in nov drobiž po 2 kraje. po krajcarji, pol krajcarja in vinarji kovati, ktere so začele cesarske kase 24. t. m. izdajati. Ta drobiž ima manjši in ložji biti, kakor je dosedanji bil, (iz 1 Dunajskiga centa bakra (kufra) se ima skovati za 170 gold. in 40 kraje. veljavne vrednosti), — po tem takim bo vagal denar za 3 kraje. 3 kvintelce in 3 četertinke, — za 2 kraje. 2 kvintelca in pol, — za 1 kraje. 1 kvintelc in 1 četertinko, — za pol kraje. 5 osmink eniga kvintelca, vinar pa 5 šestnajstink eniga kvintelca. Stari krajcarji ostanejo še, dokler se ne bo napovedalo, kdaj imajo jenjati. — Vse oči so sedaj v Olomuc obrnjene, kjer je veliki shod našiga cesarja, ruskiga cara, pruskiga kralja, mnogih ministrov, Radeckiga, Jelačića in družih pervih vojskovodjev. Naš cesar je ukazal 20 kočij in veliko jezdnih konj tjè peljati. Tudi cesarski prestol (tron) so tjè perpeljali, kar v Olomučanih misel budí, da zraven družih važnih reči, ki se bojo v Olomucu sklenile, zna biti, da se bo cesar tudi ondi kronati dal. Kakor se bëre, bo neki ta zbor 4 tedne terpel. — Nova postava za nastánjenje vojakov (vkvartiranje soldatov) je prišla na dan. Drugo pot bomo kaj več od nje povedali. — Osnova novih vodnih postav, kakor tudi nova ženitna postava pridete kmalo na dan. — Minister kupčijstva baron Bruk se je nenadama ministerstvu odpovedal; za njegoviga naslednika so cesar viteza Baumgartnerja izvolili, ki je bil poprej v ministerstvu kupčijstva prvi za ministram. Gotovi vzrok Brukoviga odstopa ni znan. — „Narodne novine“ pišejo, da ko na Horvaškim skoraj neprenehama dežuje, je v vojvodini Serbski in doljnih krajih Slavonskiga velika suša in taka vročina, da še take mesca maja nikdar ne pomnijo.